

تفاوت بین نابهنجاری‌های جسمی در دانش‌آموزان استثنایی پسر و دختر دوره راهنمایی

موتضی باقری / کارشناس ارشد تربیت بدنی * آذر شهسواری / دانشجوی کارشناسی تربیت بدنی

چکیده

بیشترین نابهنجاری در اندام فوقانی مربوط به عارضه پشت گود با ۳۷/۱۹ درصد و در اندام تحتانی عارضه پای پرانتری با ۵۴/۱۴ درصد بوده است.

مقدمه

چگونگی وضعیت بدنی انسان اهمیت خاصی در زندگی بشر دارد زیرا تغییرها و دگرگونی‌های مثبت و منفی ناشی از این امر سایر شرایط انسان را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. امروزه با گسترش شهرنشینی و استفاده از ماشین به عنوان نیروی عضلانی و کاهش حرکت‌های طبیعی انسان مبتلایان به ضعف‌های بدنی و عوارض جسمی به طور چشمگیری در حال فزونی است. این امر به ویژه در ارتباط با کودکان، نوجوانان و جوانان استثنایی که در سنین رشد هستند باید مورد توجه جدی قرار گیرد.

نابهنجاری‌های ساختار قامتی، تغییرهای نامطلوبی است که ساختار اسکلتی بدن در راستای طبیعی قامت را بر هم می‌زند. این نابهنجاری‌ها عموماً به دلایل محیطی، کارکرد نادرست عضله‌های و مفاصل و عادت‌های نامناسب حرکتی پدید می‌آید و امکان بهبود و اصلاح آن از طریق حذف عوامل مربوط وجود دارد (دانشمندی، ۱۳۸۴).

پژوهش‌هایی که در همین زمینه در ایران انجام شده، نتایج نگران‌کننده‌ای را نشان می‌دهد. میزان بالایی از دانش‌آموزان از نابهنجاری‌های بالاتنه و

هدف از این پژوهش بررسی تفاوت بین نابهنجاری‌های جسمانی (پشت کج، پشت گرد، پشت گود، پای پرانتری، پای ضربدري، کف پای صاف) در دانش‌آموزان پسر و دختر دوره راهنمایی مدارس استثنایی استان کردستان می‌باشد. این پژوهش که از نوع علی و پس از وقوع است به صورت میدانی به تجزیه و تحلیل نتایج می‌پردازد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان استثنایی پسر و دختر دوره راهنمایی استان کردستان در سال تحصیلی ۸۴-۸۳ می‌باشد. نمونه پژوهش حدود ۳۵ درصد کل جامعه پژوهش، به تعداد ۱۲۰ نفر (۶۰ دختر و ۶۰ پسر) با دامنه سنی ۱۸-۱۱ سال است که به صورت تصادفی انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند.

اطلاعات مورد نیاز توسط معاینه نابهنجاری‌های جسمی و آزمون نیویورک جمع‌آوری گردیده است. پس از استخراج نتایج و با استفاده از آزمون t مستقل تفاوت معنی‌داری در پشت گرد، پای پرانتری، پای ضربدري بین دانش‌آموزان پسر و دختر مشاهده شد ($p=0/05$).

۷۳/۵ درصد از دانش‌آموزان دارای نابهنجاری جسمی بودند که ۲۸/۳ درصد در اندام فوقانی، ۳۵ درصد در اندام تحتانی و ۳۰/۱۱ درصد در هر دو قسمت دارای نابهنجاری جسمی گزارش شده است.

برنامه‌های ویژه اصلاحی در اولویت برنامه‌های تربیت بدنی آموزش و پرورش استثنایی قرار گیرد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به بررسی تفاوت بین نابهنجاری‌های جسمی در دانش‌آموزان استثنایی پسر و دختر دوره راهنمایی استان کردستان در سال تحصیلی ۸۴-۸۳ پرداخته است. این پژوهش از نوع پژوهش‌ها علی و پس از وقوع است که اطلاعات مورد نیاز آن به صورت معاینه نابهنجاری‌های جسمی و آزمون نیویورک جمع‌آوری شده است. متغیر مستقل سن و جنس و متغیر وابسته نابهنجاری‌های جسمی می‌باشد. نمونه پژوهش حدود ۳۵ درصد کل جامعه پژوهش، به تعداد ۱۲۰ نفر با دامنه سنی ۱۱-۱۸ سال است که به صورت تصادفی انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند. معاینه نابهنجاری‌های جسمی توسط آزمون نیویورک در رابطه با عارضه‌های پشت کج، پشت گرد، پشت گود، پای ضربدري، پای پراتنزی، کف پای صاف انجام شده است. جهت استخراج نتایج، از روش‌های آمار توصیفی و آزمون t مستقل استفاده شده است.

نتایج پژوهش

نتایج پژوهش، نشان داد نابهنجاری‌های جسمی در دختران بیشتر از پسران ($p=0/006$) و در گروه‌های سنی بالاتر نیز بیشتر بوده است ($p=0/002$) در حالی که ۷۳/۵ درصد از دانش‌آموزان دارای نابهنجاری جسمی بودند که ۲۸/۳ درصد در اندام فوقانی، ۳۵ درصد در اندام تحتانی و ۳۰/۱۱ درصد در هر دو قسمت دارای نابهنجاری جسمی گزارش شده است. بیشترین نابهنجاری در اندام فوقانی مربوط

پایین تنه و یا هر دو قسمت رنج می‌پرند (دانشمندی، ۱۳۸۴). در یک مطالعه که بر روی دانش‌آموزان نابینای فرانسه انجام شده است نشان می‌دهد که اسکولیوزیس در افراد نابینا به طور معنی‌داری از گروه کنترل بیشتر است. همچنین در یک مطالعه دیگری در میان دانش‌آموزان دختر ایرلند انجام شده است نشان می‌دهد که منارک زودرس (زمان قاعدگی) در میان مبتلایان به نابهنجاری‌های جسمی روی می‌دهد (ویلیامز و دیگران، ۲۰۰۳). با این وجود اطلاعات دقیق و کافی راجع به تفاوت این نابهنجاری‌ها در اثر افزایش سن و رشد جسمی و شکل‌گیری کامل استخوان‌های دانش‌آموزان استثنایی در دسترس نمی‌باشد.

عکس از : اقدس فتح‌اللهی

لذا با توجه به وضعیت پوشش ظاهری و فقر حرکتی بیشتر در بین دختران دانش‌آموز جامعه ما نسبت به پسران هم سن و سال خود، به ویژه در دانش‌آموزان استثنایی و شرایط خاص آنان، به نظر می‌رسد با انجام پژوهشی مقایسه‌ای بتوان به تفاوت‌های موجود در نوع نابهنجاری‌های جسمی دو گروه پی برده تا با توجه به اطلاعات حاصله و قابلیت اصلاح‌پذیری بسیاری از این نابهنجاری‌ها اهدافی از قبیل، شناسایی، طبقه‌بندی، آموزش و اجرای

بحث و بررسی

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ۷۳/۵ درصد از دانش آموزان دارای نابهنجاری‌های جسمی هستند که ۲۸/۳ درصد در اندام فوقانی، ۳۵ درصد در اندام تحتانی و ۳۰/۱۱ درصد در هر دو قسمت دارای نابهنجاری جسمی گزارش شده است. نتایج این پژوهش با نتایج کهندل (۱۳۷۳)، روشن (۱۳۷۵)، اقبالی (۱۳۷۳)، پریس (۱۹۹۷)، بوردین (۲۰۰۱) هم‌خوانی دارد.

بر اساس نتایج پژوهش حاضر، بیشترین میزان نابهنجاری مربوط به نابهنجاری پای پرانتری با ۵۴/۱۴ درصد و کمترین آن مربوط به نابهنجاری پای ضربدری با ۱۵/۳۱ درصد است که با نتایج پژوهش‌های باوش (۱۳۸۲) و دانشمندی (۱۳۸۴)، هم‌خوانی دارد.

با توجه به میانگین‌ها مشخص می‌شود که با افزایش سن پشت گرد افزایش داشته است. همچنین تغییرهای فیزیولوژیکی در طول عمر می‌تواند باعث افزایش نابهنجاری پشت گرد شود.

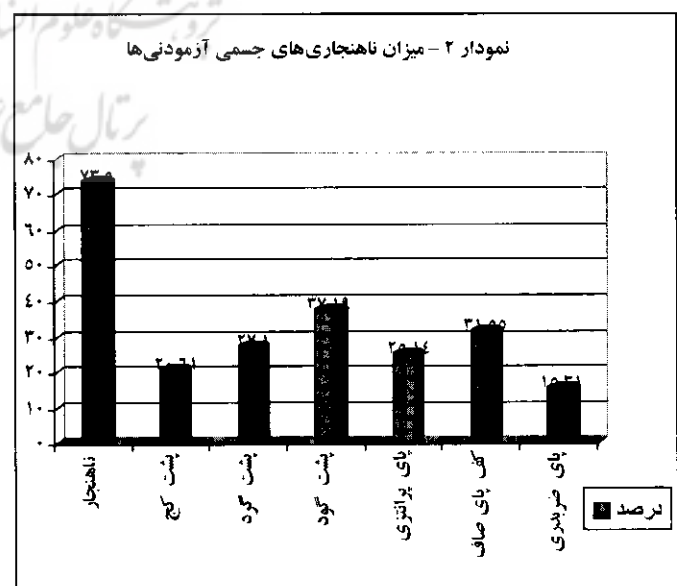
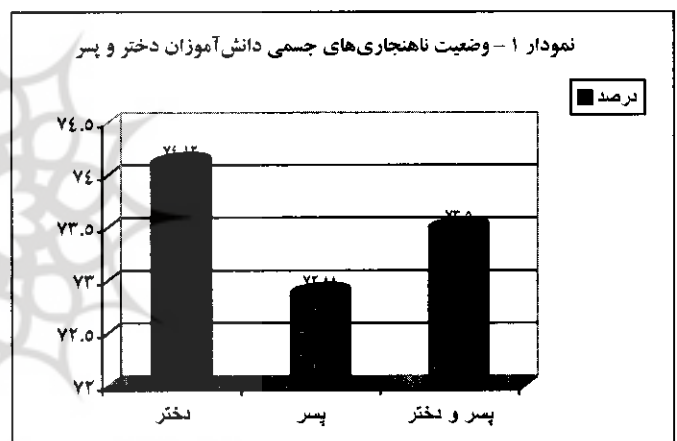
پیشنهاد می‌شود که حرکت‌های اصلاحی در رابطه با پشت گرد از دوره ابتدایی و راهنمایی در دستور کار مربیان ورزش مدارس استثنایی قرار گیرد تا قبل از کامل شدن و رشد استخوانی از بروز عارضه پشت گرد جلوگیری شود.

با افزایش سن دانش آموزان عارضه پای پرانتری افزایش نشان داده است. لذا پیشنهاد می‌شود که انجام حرکت‌های اصلاحی در رابطه با پای پرانتری در دوره‌های ابتدایی و راهنمایی خصوصاً برای دانش آموزان پسر بیشتر مورد تأکید قرار گیرد.

با افزایش سن دانش آموزان عارضه پای ضربدری کاهش یافته است و در دختران عارضه پای ضربدری

به عارضه پشت گود با ۳۷/۱۹ درصد و در اندام تحتانی عارضه پای پرانتری با ۵۴/۱۴ درصد گزارش شده است. کمترین نابهنجاری در اندام فوقانی پشت کج با ۲۰/۶۱ درصد و در اندام تحتانی پای ضربدری با ۱۵/۳۱ درصد گزارش شده است. تفاوت معنی‌داری در پشت گرد، پای پرانتری، پای ضربدری بین دانش آموزان پسر و دختر مشاهده گردید ($p=0/05$).

در نابهنجاری‌های پشت کج، پشت گود و کف پای صاف تفاوت معنی‌داری بین دانش آموزان پسر و دختر مشاهده نشده است ($p=0/05$).

بالای نابهنجاری‌های جسمی می‌باشد که عواملی چون فقر حرکتی، ضعف عضلانی، عادت‌های غلط در راه رفتن، ایستادن، نشستن و حمل نادرست کیف و کتاب‌ها، استفاده از وسایل غیراستاندارد و غیره نقش بسزایی در ایجاد هر یک از این نابهنجاری‌ها دارد. بنابراین، با توجه به اینکه معلمان تربیت بدنی تنها کسانی هستند که با وضعیت جسمانی دانش آموزان سروکار دارند، لذا در صورت همکاری اولیاء و مربیان، می‌توانند بیشترین نقش را در شناسایی و پیشگیری از این نابهنجاری‌ها از طریق آموزش و اجرای حرکت‌های اصلاحی، ایفا کنند.

کمتر مشاهده شده است. پس با رشد و کامل شدن استخوان‌ها در این عارضه بهبودی مشاهده شده است. لذا به جز در موارد حاد توجه به حرکت‌های اصلاحی برای پای ضربدری ضروری به نظر نمی‌رسد. همچنین طی مراحل مختلف پژوهش مشخص گردید که دانش آموزان از وجود نابهنجاری‌های جسمی در اندام خود بی‌اطلاع می‌باشند. لذا ضروری است تا ترتیبی اتخاذ شود که علاوه بر معاینه دانش آموزان، اطلاع‌رسانی کافی به والدین و همچنین مربیان مدارس انجام گیرد. به هر حال یافته‌های این پژوهش نشان دهنده آمار

منابع:

- اقبال، محمد (۱۳۷۳). بررسی میزان انحرافات ستون فقرات دانش آموزان پسر دوره راهنمایی شهر اصفهان و آرایه پیشنهادات اصلاحی - حرکتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- باوش، نرگس (۱۳۸۳). تعیین میزان شیوع نابهنجاری‌های وضعیتی بالاته دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شهر دیواندره و عوامل مربوط به آن، طرح پژوهشی، پژوهشگاه معلم سازمان آموزش و پرورش کردستان.
- دانشمندی، حسن و همکاران، (۱۳۸۴). حرکت‌های اصلاحی، انتشارات سمت، تهران.
- روشن، محمد، (۱۳۷۵). بررسی و ارزیابی نابهنجاری‌های وضعیتی ستون فقرات دانش آموزان پسر راهنمایی شهرستان بندر ترکمن و مقایسه آن با شاخص استاندارد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- شجاعی کاون، مرتضی (۱۳۷۹). بررسی نابهنجاری‌های ستون فقرات دانش آموزان پسر (۱۵-۱۱ ساله) مقطع راهنمایی شهرستان ساری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- کهندل، مهدی، (۱۳۷۳). بررسی نابهنجاری وضعیتی بالاته در بین دانش آموزان دبیرستان ورزشکار و غیر ورزشکار شهرستان کرج، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
- لطفعلی زاده، اسماعیل، (۱۳۷۴). بررسی میزان نابهنجاری‌های ستون فقرات دانش آموزان پسر راهنمایی شهرستان اردبیل، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.

Bordin D, and Et al.(2001) *Flat and cavus foot, index of obesity and over weight in a population of primary school children* . *Minerva pediatri*. 53 (1): 7-13.

Pryce, Mi; (1997) *Flat foot*. Coom. Marathon shoe company shoecompany.